

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/163256>

Please be advised that this information was generated on 2019-03-18 and may be subject to change.

INTELLECTUEEL EIGENDOMSRECHT

GEEN IE-RECHT, WEL CONTRACTUEEL TE VERBIEDEN?

Kan een website commercieel hergebruik van informatie die niet op grond van een wettelijk IE-recht beschermd is contractueel verbieden?

Ooit oordeelde de Hoge Raad dat een uitgever niet via een tekstje in het colofon kan verbieden dat zijn tijdschrift wordt opgenomen in een leesportefeuille. Tweedehands doorverkoop en verhuur mocht immers, en dan kun je dat niet via een tekstje gaan verbieden. Tegenwoordig speelt bij websites dezelfde vraag.

PR Aviation exploiteert een website waarop consumenten een vlucht kunnen boeken tegen betaling van een provisie. De gegevens die daarvoor nodig zijn haalt PR Aviation uit een databank op een website van Ryanair die ook voor consumenten toegankelijk is. PR Aviation heeft, voordat zij toegang tot de website van Ryanair kreeg, de toepasselijkheid van de algemene voorwaarden van Ryanair aanvaard door een hokje 'aan te vinken'. Deze voorwaarden verbieden gebruik van de website voor commerciële doeleinden.

De voorlopige conclusie van de rechter was dat Ryanair geen auteursrecht of databankrecht heeft op haar databank. Kan Ryanair het hergebruik dan op grond van haar *algemene voorwaarden* verbieden? Als Ryanair wél auteursrecht of databankrecht had gehad, had zij het mogelijk *niet* kunnen verbieden. Een EU richtlijn schrijft namelijk dwingend rechtelijk voor dat hergebruik van kleine delen van een beschermd databank niet contractueel aan een gebruiker mag worden verboden.

De Hoge Raad vroeg daarom aan het Hof EU of het bestaan van deze dwingendrechtelijke regel voor beschermde databanken ook van invloed is op de contractuele mogelijkheden bij niet-beschermde databanken. Op zich geen vreemde gedachte. Alleen het Hof EU had er geen zin in. 'Als die databank niet beschermd is op grond van die richtlijn, dan is die richtlijn niet van toepassing. En daarmee zijn ook die dwingendrechtelijke beperkingen van die richtlijn ook niet van toepassing.'

Punt. Zoek het maar uit op nationaal niveau. En dat vertaald in 21 talen. Wat een tijd en geldverspilling. Kan een website commercieel hergebruik van niet op grond van een wettelijk recht beschermde informatie contractueel verbieden? Intrigerend – paradoxaal? – is hierbij dat volgens die EU richtlijn de grens van het auteursrechtelijk niet te verbieden 'normaal gebruik' mede wordt bepaald door... contractuele voorwaarden. Het is nogal belangrijk, maar we weten het nog steeds niet.

HvJ EU 15 januari 2015, C-30/14, ECLI:EU:C:2015:10, Ryanair/PR Aviation

Dirk Visser is hoogleraar intellectueel eigendomsrecht aan de Universiteit Leiden en advocaat bij Klos Morel Vos & Schaap.

FINANCIEEL STRAFRECHT

OMZET-GERELATEERDE GELDBOETES

Op 1 januari van dit jaar is de Wet verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit in werking getreden. Deze wet brengt verruimde delictomschrijvingen, verhoogde strafmaxima, verlengde verjaringsstermijnen en meer opsporingsbevoegdheden voor economische delicten. Voor rechtspersonen introduceert deze wet bovendien de omzet-gerelateerde geldboete. Indien de maximale geldboetecategorie geen passende bestraffing toelaat, zal de rechter tegenwoordig een geldboete kunnen opleggen tot ten hoogste 10% van de jaaromzet van de rechtspersoon.

De omzet-gerelateerde geldboete is bekend uit het mededingingsrecht. De strafwetgever heeft zijn inspiratie daar ook opgedaan: de toelichting op het voorstel was woordelijk gelijk aan de toelichting op de Mededingingswet. Binnen het strafrecht betekent deze wetswijziging echter een forse breuk met de bestaande systematiek. Voortaan is het ultieme boetemaximum voor de rechtspersoon niet meer op voorhand vast te stellen; de buitengrens is flexibel geworden en beweegt mee met actuele jaaromzetten. Bij samenloop van strafbare feiten lijkt verder 'gewoon' boetecumulatie mogelijk. In theorie zou dan bij tien delicten zelfs een geldboete van 100% van de jaaromzet kunnen volgen.

In de context van het mededingingsrecht is het niet vreemd de boete voor een kartel-deelnemer te relateren aan de door het kartel gerealiseerde omzet. Die omzet is immers behaald door het verboden gedrag. Strafbare feiten staan echter lang niet altijd in relatie tot enige omzet. Denk aan delicten als dood door schuld of het niet-naleven van administratieve verplichtingen. Waarom zou de omzet van de rechtspersoon hier als maatstaf moeten dienen voor de boete?

In de gedachtegang van de wetgever is de draagkracht van de rechtspersoon bepalend voor de hoogte van de geldboete. Hoe 'kapitaalkrachtiger' de rechtspersoon, des te hoger de boete die hem moet kunnen treffen. Hiermee wordt afstand genomen van de traditionele opvatting binnen het strafrecht dat niet de draagkracht van de dader, maar de ernst van het delict bepalend moet zijn voor de hoogte van de geldboete. De miljonair die een verkeersovertreding begaat, wordt daarom niet wezenlijk zwaarder bestraft dan Jan Modaal die hetzelfde delict begaat. Waarom zou dat anders moeten zijn indien de dader een rechtspersoon is?

De wetgever is een beetje doorgedraafd, maar hopelijk houdt de strafrechter het hoofd koel.

Daan Doorenbos is hoogleraar ondernemingsstrafrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen en partner bij Stibbe.